

lnutelnou ztrátou vztažně zkázou zachránil a náleží jemu již z tohoto důvodu odměna v § 403 obč. zák. dotčená. Dle nepopřené zjištění soudu první stolice měly peníze a skvosty zásluhou činnosti žalobcevy nalezené a do držby žalovaného převedené v době nálezu hodnotu 18.492 K. Oprávněný žalobní nárok činí tedy 10 proc. z této hodnoty, totiž 1849 K 20 h (§§ 391 a 403 obč.zák.). Dovolání bylo tudíž z uplatněného dovolacího důvodu § 503 č. 4 c. ř. s. vyhověti a u změně rozsudků předchozích stolic tuto částku žalobci přirknouti.

Čís. 1643.

Manžel jest oprávněn naložiti samostatně s bytem, jehož spolunájemkyní jest manželka, i bez jejího souhlasu.

Splnění smlouvy o směně bytu, k níž došlo se souhlasem vlastníka, nelze domáhati se na tomto, nýbrž jen na spolusmluvníku.

(Rozh. ze dne 26. dubna 1922, Rv I 379/22.)

Žalobce umluvil se žalovaným, že si navzájem směni byty, a když žalovaný se zdráhal závazek splniti, domáhal se ho žalobou, proti níž žalovaný kromě námitek, o něž tu nejde, uváděl, že úmluvu o směně bytů uzavřel bez vědomí své manželky, jež byla spolunájemkyní bytu a jež úmluvu o směně neschválila. Oba nižší soudy žalobě vyhověly, o dovolací soud uvedl mimo jiné v důvodech: Jádrem sporu zůstává jediné otázka, zda žalovaný přes to, že spolunájemnicí bytu byla — jak zjištěno — jeho manželka, byl oprávněn bytem nakládati, pokud se týče, zda smlouva směnná, jím uzavřená, víže i jeho manželku. Soud odvolací sdílí sice zásadně stanovisko odvolatelovo, že, najmou-li si dva lidé byt společně, jest tu právo nedílné, — správně řečeno vzhází tu vůči domácímu pánu poměr korreality — poněvadž běží o plnění nedílné (§ 890 obč. zák.). Nelze o tom pochybovati, že zásadně nemůže jeden ze spolunájemníků celým bytem (nájemním právem) o své újmě disponovati na úkor spolunájemníků, zejména že nevázalo by spolunájemníka ujednání s osobou třetí o směně bytů. Tento právní poměr doznává však značné modifikace v případě, že spolunájemníky jsou manželé, poměr manželský zasahuje tu mocně do pouhého poměru smluvního svým zvláštním rodinným rázem. Jednal-li žalovaný jménem vlastním se žalobcem, zamlčev smluvní poměr spolunájemní své manželky, nelze po náhledu soudu odvolacího s úspěchem dovolávati se předpisu § 1238 obč. zák., který — jak i z kontextu §§ 1237 až 1241 obč. zák. zřejmo — má na zřeteli správu parafernálního jmění manželčina; že nájemní právo k bytu není takovým »jměním«, že nelze tu mluviti o jmění kmenovém nebo kapitále (§ 1239 obč. zák.) ani o správě jmění, jest na bíledni. Směnil-li žalovaný jako manžel společný byt s osobou třetí, jednal tu jako hlava rodiny. Jemu náleží po rozumu § 91 obč. zák. »říditi domácnost«; k pojmu domácího společenství náleží bydlení a stará-li se manžel o vhodný byt — třeba tím způsobem, že směňuje dosavadní byt za jiný — jest opatření takové pokládati za opatření, k němuž jest manžel jako hlava rodiny již dle zákona povolán. Třebas manželka byla s ním ve společném právu nájemním, nelze o tom pochybovati, že manžel jako takový jest oprávněn společný

byt směniti, aniž k tomu má zapotřebí svolení manželky; vždyť ta jest povinna ho následovati do nového bytu a poslouchati jeho nařízení (§ 92 obč. zák.), nemůže se cítiti zkrácenou ve svých právech opatřením takovým a manžel zastupuje manželku ve věcech takových již ze zákona (§ 1034 obč. zák.), aniž potřebuje k tomu její plné moci. Učiní-li takové opatření, nemůže je manželka jeho zvrátiti svým odporem (a contrario § 1238 obč. zák.), není tu nějaké správní opatření o jmění manželčině, nýbrž zákonné oprávnění manželovo. Na tomto právu manželově, zákonem mu zaručeném, nemůže ničeho měniti smluvní oprávnění manželčino, které vyvíjí právní účinky jen v poměru ku pronajímateli, nikoliv však v poměru jejím k osobě třetí, která, uzavírajíc směnncou smlouvu o byt s jejím manželem, musila přece předpokládati, když věděla, že žalovaný jest ženat, že manžel směňuje byt nikoliv ke svému osobnímu prospěchu, nýbrž v zájmu společné domácnosti manželské. Že žalobci bylo známo, že žalovaný bydlí se svou manželkou, jest zjištěno; jednal-li tedy žalovaný jako hlava rodiny, jednal jako zákonný zástupce své manželky (§ 1034 obč. zák.) s právním účinkem, také jí vízícím, a jakékoliv obmezení této plné moci manželovy by bylo dle poslední věty § 1117 obč. zák. vůči žalobci bezúčinným.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

S hlediska dovolacího důvodu nesprávného právního posouzení věci (§ 503 čís. 4 c. ř. s.), vytýká dovolání především, že doplnění výroku rozsudkového, provedené odvolacím soudem, není vzhledem k možnosti exekuce dostatečným, neboť z výroku není prý zřejmo, co vše má žalobce žalovanému plniti. Dovolání jest však v tomto směru neodůvodněno, neboť předměty směny jsou výrokem rozsudku prvního soudu, doplněným výrokem soudu odvolacího, dostatečně individualisovány. Pokud jde o právní povahu smlouvy mezi stranami uzavřené, posoudil odvolací soud věc správně. Jde o oboustranně závaznou smlouvu, jejímž předmětem jest směna bytů, tedy nájemních práv k bytům, smluvními stranami obývaným, a vzájemná koupě instalačních zařízení bytů. Smlouvu tu posuzovati jest dle všeobecného ustanovení § 861 obč. zák. a není třeba konstruovati pro ujednání stran pojem postupu dle § 1392 obč. zák., jak to činí dovolání. Plnění, k němuž se strany onou smlouvou zavázaly, není vůbec nemožné, zakázané a nepřičí se dobrým mravům (§§ 878, 879 obč. zák.), takže jest smlouva svým obsahem platná. Okolnost, že snad smlouvu nelze přesně podřaditi pod některou ze smluv jmenovitě (nominativ) v zákoně uvedených, jest pro posouzení platnosti její a právních účinků jejích nerozhodnou. Dovolání jest dáti za pravdu ovšem potud, že provedenou směnou bytů za souhlasu vlastníků domů vzniká přímý nájemní poměr mezi novým nájemníkem a vlastníkem domu, tím není však řečeno, že by oba směnitéle nebyli povinni učiniti podle smlouvy vše, aby se jim navzájem dostalo skutečného užívání bytů. Úmysl stran nesměřoval k tomu, směniti pouze nájemní práva k bytům jako taková, nýbrž k tomu, aby oba směnitéle nabyli také faktického držení a užívání směněných bytů; aby tento stranami zamýšlený účinek nastal, jest povinností obou stran, provésti všechny úkony, jež vedou k tomuto účinku; úkony ty spočívají

v odevzdání uprázdněných bytů. Názoru dovolání, že na splnění, totiž na odevzdání bytu, by mohl být žalován pouze vlastník domu, nelze přisvědčiti; vlastník domu, v němž nachází se byt žalovaného, není přece v žádném smluvním poměru k žalobci, on projevil pouze souhlas k směně bytů a žalobce nemá proto příčiny ani právního důvodu, žádati na něm nějaké plnění, jež není ani v jeho moci, nýbrž v moci žalovaného. Dovolání vytýká dále rozsudku odvolacího soudu, že odsoudil žalovaného k plnění, ke kterému nemůže být exekučně donucen, a že soudil o právu osoby na sporu nesúčastněné, totiž manželky žalovaného. Žalovaný nemohl prý být odsouzen k odevzdání celého bytu, nýbrž pouze k odevzdání podílu, který mu náleží. Dovolatel sice uznává, že manželé přísluší dle § 91 obč. zák., řídit domácnost, že jest oprávněn vyhledati byt a že jest manželka povinna do nového bytu s ním se nastěhovati, domnívá se však, že z toho neplyne, že by byl oprávněn vlastním jménem odevzdati celý byt žalobci, jak rozsudek uznává. Ani v tomto směru není dovolání odůvodněno, při čemž se poukazuje na správné a jasné vývody rozsudku odvolacího soudu. Manžel jako hlava rodiny jest oprávněn i bez souhlasu manželky najmouti společný byt pro sebe a pro ni, dáti z bytu výpověď a směniti jej za jiný. Veškeré tyto úkony patří k záležitostem, jichž vedení náleží manželé dle §§ 91, 92 a 1034 obč. zák. Byl-li však dovolatel sám oprávněn k takovým úkonům i bez souhlasu své manželky, nelze seznati, proč by nemohl být sám odsouzen k plnění, k němuž jest podle smlouvy se žalobcem uzavřené povinen. Ve smlouvě nebylo o manželce žalovaného a o jejím podílu na bytu řeči, žalobce neměl tudíž důvodu, žalovati na odevzdání bytu také jí, a odsoudil-li odvolací soud dle žalobní žádosti pouze žalovaného, nelze mluvíti o nějakém »klopýtnutí« odvolacího soudu, jak dovolání za to má. Není zde absolutní nemožnosti splnění na straně manželově a subjektivní nemožnost není na překážku platnosti smlouvy (§ 923, 871 a 1461 obč. zák.). Při tom netřeba uvažovati o tom, jak by se věc měla, kdyby byl žalovaný výslovně jednal jménem svým a své manželky, neboť případu toho zde není. Rozsudek napadený netrpí tedy ani procesní vadou, v dovolání vytýkanou. Otázka procesní souvisí těsně s otázkou práva materiálního, totiž s oprávněním žalovaného, směniti celý byt sám bez souhlasu manželky. Otázka tato má pro posouzení věci též s hlediska procesního rozhodující význam, a ježto byla odvolacím soudem, jak shora doličeno, správně posouzena, jest dovolání i v tomto směru neodůvodněno a bylo proto zamítnuto.

Čís. 1644.

Vzal-li odesílatel na se povinnost zboží sám naložiti, byl povinen vůz, jež si k naložení vybral, řádně prohlédnouti.

(Rozh. ze dne 2. května 1922, R I 367/22.)

Při příchodu německého vagonu se zbožím do Podmoklí určil odesílatel dráze, by zboží (rýže) bylo v téměř vagonu dopraveno do Prahy. Cestou vnikla za lijáku do vozu voda a promočila rýži. Žalobu příjemce proti dráze na náhradu škody procesní soud první stolice zamítl. **Důvody:** Jde tu o dvě samostatné smlouvy dopravní. Prvá týče